

ΣΥΝΟΔΗΣ Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, 1859-1921
(“Ενας έλάχιστα γνωστός λόγιος ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη)*)

*Möge es auch im neuen Russland
nichtet an Gelehrten fehlen, die
seine ausgezeichnete Arbeit fortsetzen!*

[*Ἀνωνύμου, Byzantidische Zeitschrift 24(1923-1924) 294]*

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τὸ δνομα τοῦ Συνόδη Δ. Παπαδημητρίου εἶναι βέβαια ἀρκετὰ γνωστὸ στὸν κύκλο τῶν ἀσχολουμένων μὲ :ὰ κείμενα τῆς μεσαιωνικῆς μας γραμματείας, εἶναι ὅμως λυπηρὸ ὅτι δ ἄνθρωπος αὐτός, μὲ μιὰ τόσο ἀξιόλογη προσφορὰ στὸν ἐπιστημονικὸ καὶ ἐκπαιδευτικὸ τομέα, παραμένει σχεδὸν ἄγνωστος στὴν Πατρίδα του. Ὡς τώρα δὲν ἔχει γραφτῇ, ὅσο γνωρίζουμε, μιὰ βιογραφία ἢ ὁποιοδήποτε, μικρὸ ἔστω βιογραφικὸ σημείωμα, γιὰ τὸν λαμπρὸ αὐτὸν ἐπιστήμονα¹. Τὸ κενὸ αὐτὸ ἀκριβῶς όὐ προσπαθήσουμε νὰ κἀλύψουμε κάπως μὲ τὸ βιογραφικὸ καὶ βιβλιογραφικὸ μας σχεδίεσμα.

Στὸ Ἀρχεῖο τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου βρίσκεται ἔνας φάκελλος μὲ τὰ στοιχεῖα: ΣΤ' 58: “Ἐγγραφα Συνόδη Παπαδημητρίου².

*. Οἱ κυριότερες βιογραφίες:

BZ	= Byzantinische Zeitschrift (Μόναχο)
LIFONU	= Letopis' Istoriko-Filologičeskago Obščestva pri Imp. Novorossijskom Universitete (= Χρονικὸ τοῦ Ἰστορικο-Φιλολογικοῦ Συλλόγου τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Νεορωσικοῦ Πανεπιστημίου), Ὁδησσός:
a. VO	= Vizantijskoe Otdelenie (Βυζαντινὸ Τμῆμα).
β. VSI.O.	= Vizantijskoe-Slavjanskoe Otdelenie (= Βυζαντινο-Σλαβικὸ Τμῆμα).
VV	= Βυζαντινὰ Χρονικὰ-Vizantijskij Vremennik (Πετρούπολις-Λένινγκρατ).

1. Μοναδικὴ ἵσως ἔξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ μικρὸ σημείωμα στὸ περιοδικὸ BZ 24 (1923-1924) 294. (Βλ. καὶ τὸ σημείωμα τοῦ Ο. M(erlier), Synodis Papadimitriou, «BYZANTION», 6 (1931) 968-970, καθὼς καὶ τὸ ἐκλαϊκευτικὸ ἄρθρο μου [Βλ. Κ. Π α π ο υ λ ἰ δ η, Συνόδης Παπαδημητρίου (1859-1921), «Μακεδονικὴ Ζωὴ», τεῦχος 123, Αύγουστος 1976, σ. 40-41. Πρβλ. ἐπίσης καὶ Χ. Λ(α μ π ρ ι ν ο υ), “Ἐνας ἄγνωστος ἐπιστήμονας. Ὁ Συνόδης Παπαδημητρίου καὶ ἡ μεγάλη προσφορά του. Στοιχεῖα ἀπὸ μιὰ διάλεξη, Ἐφημ. «Μακεδονία» 27.3.1976]. (Πρβλ. ἐπίσης καὶ Ἀνωνύμος μου, Jubilej prof. S. D. Papadimitriu, «GERMES», 1913, τεῦχ. 3, σ. 146-8).

2. Στὸ ἔξης οἱ παραπομπὲς στὸ φάκελλο αὐτὸ θὰ γίνωνται μὲ τὴ συντομογραφία: Ἀρχεῖο IMXA, Φ. ΣΤ' 58.

Από τὸν ἴδιο φάκελλο πληροφορούμαστε ὅτι διορίστηκε στὸ γυμνάσιο Ἀλεξανδρουπόλεως στὶ 26 Ἀπριλίου 1930 καὶ ὑπηρέτησε στὴ θέση αὐτῆς ὡς τὶς 12 Σεπτεμβρίου 1939. Ἡ πρώτη αἴτησή της γιὰ συνταξιοδότηση «ἐξ ἴδιου δικαιώματος» ἀπερρίφθη¹. "Υστερα ἀπὸ ὅλλες ἐνέργειές της πῆρε τὸ 1942 σύνταξη 771,12 δραχμὲς τὸ μήνα². Τὸ 1951 (τελευταία χρονολογία στὶς πηγές μας) ἔγινε ἀναπροσαρμογὴ τῆς συντάξεως καὶ ἐγκρίθηκε στὴν Αἰμιλία Παπαδημητρίου τὸ ποσὸν τῶν 235.000 δραχμῶν, ἀπὸ τὴν 1η Ιανουαρίου 1950³.

3. Τέλος, ἀπὸ σημείωμα τῆς Λουκίας Σπαθάρη⁴ πληροφορούμαστε ὅτι ἡ Αἰμιλία, χήρα Συνόδη Παπαδημητρίου πέθανε στὴν Ἀθήνα «τὸν Ἰούλιον 1953 90 ἔτῶν».

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ

Δυστυχῶς, παρόλες τὶς ἔρευνές μας μόνο 23 ἔργα τοῦ Συνόδη Παπαδημητρίου μπορέσαμε νὰ βροῦμε. "Ἄς σημειωθῇ ὅτι στὸ Ἀρχεῖο ΙΜΧΑ, Φ. ΣΤ' 58, ἔγγρ. 23, ποὺ εἶναι σημείωμα ἄν δχι τοῦ ἴδιου ὁπωσδήποτε ὅμως τοῦ οἰκείου περιβάλλοντός του, ἀναφέρονται μόνο 13 ἔργα τοῦ Συνόδη Παπαδημητρίου μέχρι τὸ 1905. Ὁπωσδήποτε θὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἔργα τοῦ Σ. Παπαδημητρίου μετὰ τὸ 1907.

1888

1. *Kritische Beiträge zu den Scholien des Euripides*. Κωνσταντινούπολις 1888 (γερμ.). (Ἡ διδακτορικὴ του διατριβὴ στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Erlangen τὸ 1887).

Εἶναι διάφορα σημειώματα σὲ κείμενα τῶν τραγῳδιῶν τοῦ Εὐριπίδη. Τὸ κείμενο εἶχε καὶ δεύτερη ἔκδοση (ἀπ' ὅπου παίρνουμε αὐτὲς τὶς πληροφορίες), βελτιωμένη, στὰ ρωσικά, στὴν Ὁδησσὸ τὸ 1896 καὶ δημοσιεύτηκε στὸ τέλος τῆς μελέτης ἀριθ. 6 μὲ τὸν τίτλο: *Κριτικὰ πάρεργα*.

1891

2. *Κριτικὰ εἰς τὴν Ἀθηναίων Πολιτείαν Ἀριστοτέλους*, «Νέα Ἡμέρα» (Τεργέστης), "Ετος ΙΖ" (ΜΕ), Σάββατον 9/21 Μαρτίου 1891, σ. 1, 2, 3.

συνταξιοδοτηθῆ, μὲ ἡμερομηνία 31 Μαΐου 1927 ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρούπολη. Ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρούπολη πάλι ἔγραψε γράμμα (βλ. τὸ ἴδιο ἔγγραφο) στὸν Ἰωάννη Γρυπάρη, Γενικὸ Γραμματέα τοῦ Ὅπουργείου Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, μὲ ἡμερομηνία 21 Ιουνίου [1927]. Γι' αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ὑπηρέτησε ὡς «διδασκάλισσα φδικῆς» στὸ «Ιωακείμιον Παρθεναγωγεῖον μέχρι τὶς 31 Αὐγούστου 1927, ὅπως ἀναφέρει στὸ Ὅπο μ ν η μ ἄ της, ποὺ βρίσκεται στὸ Φ. Α 1346/51 τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου. "Ισως γι' αὐτό, ὅπως θὰ δοῦμε καὶ παρακάτω, ἡ πρώτη αἴτησή της γιὰ συνταξιοδότηση «ἐξ ἴδιου δικαιώματος» ἀπερρίφθη, ἐνῶ ἡ δεύτερη ἐγκρίθηκε μέν, ἀλλὰ μὲ λιγότερα συντάξιμα χρόνια.

1. Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, Διεύθυνσις Ἀρχείου, Ἀριθμ. Φ. τμ. ΙΙ. 28871/1941 (6 Ιουλίου 1941). Ἀπόφασις Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, τμ. ΙΙ. Ἀριθμ. Πραξ. 2708/1941.

2. Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, τμ. ΙΙ., Ἀριθμ. Πρωτ. 35795/1942 (29 Ἀπριλίου 1942).

3. Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, τμ. ΙV, Ἀριθμ. Πρωτ. Α/22428/1951 (5 Ιανουαρίου 1951).

4. Βλ. παραπομπὴ ἀριθμ. 4 τῆς σελ. 180.

‘Η ἐφημερίδα παρουσιάζει στὴν ἐπιφυλλίδα τῆς τὴν κριτικὴν ποὺ ἔγραψε (*Ἐν Ὁδησσῷ τῇ 26 Φεβρουαρίου 1991*) ὁ Παπαδημητρίου¹ στὴν ἔκδοση τῆς Πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλη ἀπὸ τὸν Ἀγγλό Κενεύον².

1892

3. *Dve narodnyja pensi u Any Komninoj* (=Δύο δημώδη ποιήματα τῆς ‘Αννας Κομνηνῆς), LIFONU II, VO I, 1892, 281-287 (ρωσ.).

Βιβλιοκρ. Ed. Kurtz, VZ 2(1893) 141 (γερμ.). B Melioranskij, VV 1 (1894) 440 (ρωσ.).

‘Ο συγγρ. ἀναφέρεται α) στὸ χωρίο τῆς ‘Αννας Κομνηνῆς Ἀλεξιάς, σ. 98, ἔκδ. Βόννης (ὅπως τὸ ἀναφέρει):

«τὲ σάββατον τῆς τυρινῆς.
Χαρῆς Ἀλέξιε, ἐννόησές το·
Καὶ τὴν δευτέραν τὸ πρῶτον
‘Υπα καλῶς, γεράκιν μου»,

καὶ ὑποστηρίζει ὅτι σωστὰ γράφεται τὸ «ύπα», καὶ β) διαφωνεῖ στὴ μετάφραση μὲ τὸν V. Fisher στὸ χωρίο: «ἀπὸ τὴν Δρίσταν εἰς Γολόην

Καλὸν ἀπλίκτον, Κομνηνέ».

1894

4. [Σὲ συνεργασία μὲ τὸν F. E. Korš] *Kritičeskie étudy k srednevekovnym grečeskim tekstam* (=Κριτικὲς μελέτες σὲ μεσαιωνικὰ ἐλληνικὰ κείμενα), LIFONU IV, VO II, 1894, 155-177 (ρωσ.) Βιβλιοκρ. B.Melioranskij, VV 2 (1895) 147 (ρωσ.) Ed. Kurtz, VZ 4 (1895) 616-617 (γερμ.). Εἶναι τὸ πρῶτο μέρος σειρᾶς κριτικῶν σημειωμάτων σὲ ἐκδόσεις ἐλληνικῶν μεσαιωνικῶν κειμένων. Τὰ περιεχόμενα τοῦ ἄρθρου:

I) Perifraza Anny Komninoj in izd. E. Miller, Parížkoj Academie des Inscriptions (=‘Η περίφραση τῆς ‘Αννας Κομνηνῆς στὴν ἔκδοση τοῦ E. Miller, τῆς Παρισινῆς Academie des Inscriptions).

II) Σπανέας in versii Mavrofridy, Vagnera i Legrana (=‘Ο Σπανέας στὶς παραλλαγὲς τοῦ Μαυροφρύδη, Wagner καὶ Legrand, III) Θρῆνος τοῦ Ταμυρ-

1. Πρβλ. σ. 1: «Μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὴν περαιτέρω ἐξέτασιν τῶν ἐν τῷ κειμένῳ κακῶς κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ἔχόντων, ὑπάγοντες τὰς ἡμετέρας παρατηρήσεις εἰς τρεῖς κατηγορίας: πρῶτον μὲν ὅτα πριγματευθῶμεν ἐκεῖνα τὰ χωρία, τῶν δποίων ἡ μεταβολὴ εἰναι ἀναγκαία καὶ παρὰ τὴν βεβαιότητα τῆς γραφῆς τοῦ χειρογράφου δεύτερον δὲ ἐκεῖνα, τὰ δποία ἐν τῷ χειρογράφῳ χάσμα παρουσιάζοντα ἢ ἐφθαρμένα καὶ δυσανάγνωστα ὅντα, κακῶς συνεπληρώθησαν ἢ ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Kenyon· τρίτον θ' [sic] ἐξετάσωμέν τινα χωρία, συμπληρωτέα κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν καὶ τινὰ ὅλως ἀθετητέα».

2. Πρβλ. Aristotle on the Constitution of Athenes, edited by F. G. Kenyon, M. A., Printed by Order of the Trustees of the British Museum, Λονδίνο 1891.

λάγγου po izd. Vagnera i kolljaciam Legrana i Psihari (=Ο θρῆνος τοῦ Ταμυρλάγου στὴν ἔκδοση τοῦ Wagner καὶ στὶς συλλογὲς Legrand καὶ Ψυχάρη), δύο ποιητές σε μεσαιωνικὰ ἑλληνικὰ κείμενα). VV 1 (1894) 641-656 (ρωσ.)

Τὸ ἄρθρο εἶναι συνέχεια τοῦ προηγούμενου. (Πρβλ. καὶ σημ. τοῦ συγγ. στὴν σ. 641). Τὰ περιεχόμενα:

- IV) Ἐμ. Γεωργιλλᾶ, Θανατικὸ τῆς Ῥόδου (σ. 641-647),
- V) Μανόλη Σκλάβον, Ἡ συμφορὰ τῆς Κρήτης (σ. 647-649),
- VI) Στεφάνος Σαχλίκης, Γραφαὶ καὶ στίχοι καὶ ἐρμηνεῖαι (σ. 649-656),

VIII) Στεφάνος Σαχλίκης, Ἐρμηνεῖαι καὶ ἀφηγήσεις (σ. 652-656). Στὸ τέλος τοῦ ἄρθρου ὑπογράφει «Odessa, Maj 1894 g. Syn. D. Papadimitriu. Privat-docent».

1896

6. Stefan Sahlikis i ego stihotvorenie «Αφήγησις παράξενος». Izследovanie s philoženiem greko-russkogo glossarija, dvuh fotografičeskikh tablic i kritičeskikh pârodej (=:Ο Στέφανος Σαχλίκης καὶ τὸ ποίημά του «Αφήγησις παράξενος». Υπόμνημα μὲ παράρτημα ἑλληνο-ρωσικὸν γλωσσαρίου, δύο φωτογραφικὸν πίνακες καὶ κριτικὰ πάροδα). LIFONU VI, VO III, 1896, 1-278, καὶ ἀνάτυπο, Ὁδησσός 1896, σ. IV+256+24 (ρωσ.) Βιβλιοκρ. I. Sokolov, VV 3 (1896) 680-685 (ρωσ.), A. Nikitskij, VV 4 (1897) 653-667 (ρωσ.) Πρβλ. καὶ K. Krumbacker, Geschichte des byzantinischen Litteratur von Justinian bis zum Ende der Oströmischen Reichs (527-1453), Μόναχο 1897, σ. 815-816, Τοῦ ἔδιον, BZ 5 (1896) 620-612, Λ. Πολίτη, Ποιητικὴ Ἀνθολογία, βιβλίο δεύτερο, Μετὰ τὴν ἄλωση 15. καὶ 16. αἰ. Ἀθῆναι (Γαλαζίας) 1965, σ. 166². Βλ. καὶ τὴ μελέτη τοῦ Σ. Παπαδημητρίου ἀριθμ. 1. (Ἡ διατριβὴ τοῦ γιὰ τὸν Τίτλο τοῦ Μαγίστρου στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Οδησσοῦ τὸ 1896).

1897

7. Βιβλιοκρισία: Αγέλον Βλάχον, Λεξικὸν Ἑλληνο-γαλλικόν, Ἐν Ἀθήναις 1897, Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου, βιβλιοπωλ. Ἀνέστη Κων-

1. Περισσότερα γιὰ τὸν Θρῆνο τοῦ Ταμυρλάγου ἡ Θαμυρλάγου βλ. καὶ I. E. Karapagian o πούλον, Πηγαὶ τῆς βυζαντινῆς Ἱστορίας, Θεσσαλονίκη (ἔκδ. Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν) 1970, σ. 374 (Βυζαντινὰ Κείμενα καὶ Μελέται, ἀρ. 2).

2. Γενικὰ γιὰ τὸν Στέφανο Σαχλίκη βλ. J. N. Lubarski, Kritskij poet Stefan Sahlikis (=Ο κρητικὸς ποιητῆς Στέφανος Σαχλίκης), VV 16 (1959) 65-81 (ρωσ.). Βλ. Ἑλλην. μεταφρ. ἀπὸ τὴν Μαρία Γ. Νικοπούλον, Ο Κρής ποιητῆς Στέφανος Σαχλίκης, «Κρητικά Χρονικά» 14 (1960) 308-334.

σταντινίδου, σ. 1000. VV 4 (1897) 651-653 (έλλ.). Στὸ τέλος τῆς βιβλιοκρισίας ὑπογράφει: «Ἐν Ὁδησσῷ Μάρτιος 1897, Συνόδης Παπαδημητρίου».

1898

8. *Oἱ Πρόδρομοι* VV 5 (1898) 91-130 (έλλ.). Βιβλιοκρ. E. K(urtz), BZ 8 (1898) 214-216 (γερμ.)

Στὴ σελ. 91 σημειώνει: «Περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐγένετο ἀνακοίνωσις εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 11 Νοεμβρίου τοῦ Ἰστορικο-φιλολογικοῦ Συλλόγου τῆς Ὁδησσοῦ». Τὸ ἄρθρο εἶναι ἀπάντηση καὶ κριτικὴ σὲ ἄρθρο τοῦ Γ. Δ. Χατζηδάκι, «Περὶ τῶν Προδρόμων Θεοδώρου καὶ Ἰλαρίωνος», VV 4 (1897) 100-127. Στὸ τέλος τοῦ ἄρθρου ὑπογράφει: «Ἐν Ὁδησσῷ. Ὁκτωβρ. 1897. Σ. Παπαδημητρίου».

9. Βιβλιοκρισία: Heinrich Moritz, Die Zunamen bei den byzantinischen Historikern und Chronisten, I Theil Programm des K. Humanistischen Gymnasiums in Landshut Schuljahr 1896/97, VV 5 (1898) 713-735 (έλλ.). Στὸ τέλος τῆς βιβλιοκρισίας ὑπογράφει: «Ἐν Ὁδησσῷ κατὰ Φεβρουáριον 1898. Συνόδης Παπαδημητρίου»¹.

1899

10. *Feodora Ptohoprodroma Manganskija stihotvoreniya* (=Θεοδώρου τοῦ Πτωχοπροδρόμου τὰ Μαγγάνεια ποιήματα), LIFONU VII, VO. IV, 1899, 1-48 (ρωσ.) Βιβλιοκρ. I. Sokolov, VV 7 (1900) 180-181 (ρωσ.) H. Usener, VZ 10 (1901) 234-238 (γερμ.)

Ο συγγρ. δημοσιεύει γιὰ πρώτη φορὰ τὰ πέντε «Μαγγάνεια» ποιήματα ἀπὸ τὸν Μαρκιανὸν κώδικα XI 22 καὶ ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι τοῦ Θεόδωρου Πρόδρομου. Ἀργότερα (τὸ 1903) θὰ ἀλλάξῃ γνώμη καὶ θὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ὁ κώδικας αὐτὸς δὲν περιέχει ποιήματα τοῦ Θεόδωρου Πρόδρομου. Βλ. καὶ τὸ ἔργο ἀριθμ. 17 τοῦ Σ. Παπαδημητρίου².

11. Βιβλιοκρισία: Heinrich Moritz, Die Zunamen bei den byzantinischen Historikern und Chronisten, II Theil (Progr. Landshut 1897/98), VV 6 (1899) 167-176 (έλλ.).

Στὸ τέλος τῆς βιβλιοκρισίας ὑπογράφει: «Ἐν Ὁδησσῷ, Ὁκτωβρ. 1898. Συν. Παπαδημητρίου»³.

1. Τόσο τὸ ἔργο τοῦ H. Moritz ὅσο καὶ ἡ βιβλιοκρισία τοῦ Σ. Παπαδημητρίου ἀναφέρονται καὶ χρησιμοποιοῦνται συχνά ἀπὸ τὸν Φ. I. Koukoulé, Βυζαντινά τινα παρωνύμια, «Επιστημονικὴ Ἐπετηρίς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν», Περίοδος Δευτέρα, 4 (1953-1954) 60-98.

2. Περισσότερα γιὰ τὰ «Μαγγάνεια» βλ. Theodori Prodromi De Manganeis, ed. S. Bernardinello, Universita di Padova, «Studi Byzantini i Neogreci», 4, Padova (Liviana editrice) 1972, σ. VIII + 138. Πρβλ. καὶ W. Hörgan de, Marginalien zum «Manganeios Prodromos» «Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik» 24 (1975) 95-106.

3. Τόσο τὸ ἔργο τοῦ H. Moritz ὅσο καὶ ἡ βιβλιοκρισία τοῦ Σ. Παπαδημητρίου ἀναφέρονται καὶ χρησιμοποιοῦνται συχνά ἀπὸ τὸν Φ. I. Koukoulé, δ.π.

1900

12. *Ob autore didaktičeskogo Stihotvoreniya Španéas (=Σχετικά μὲ τὸν συγγραφέα τοῦ διδακτικοῦ ποιήματος «Σπανέας»), LIFONU VIII, VSl. O.V., 1900, 337-366 (ρωσ.)* Βιβλιοκρισία: I. Sokolov, VV 7 (1900) 747 (ρωσ.) Ed. Kurtz, VZ 11 (1902) 197-198 (γερμ.).

Τὸ ἄρθρο εἶναι ἀπάντηση σὲ ἄρθρο τοῦ John Schmitt [BZ 1 (1892) 316-322], ὁ ὅποιος ὑποστήριξε ὅτι συγγραφέας τοῦ ποιήματος «Σπανέας» εἶναι ὁ Ἀλέξιος, ὁ γιὸς τοῦ Ἰωάννη Κομνηνοῦ. Ὁ Παπαδημητρίου ἀρνεῖται τὴν πατρότητα στὸν Ἀλέξιο καὶ ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι δύσκολο νὰ καθοριστῇ ὁ πραγματικὸς συγγραφέας.

13. Βιβλιοκρισία: Constantine Litzica, Das Meyersche Satzschlussgesetz in der byzantinischen Proza mit einem Anhang über Prokop von Käsarea, Diss., Móναχο 1898, σχ. 8ον, σ. 52., VV 7 (1900) 471-473 (ελλ.). Στὸ τέλος τῆς βιβλιοκρισίας ὑπογράφει: «Ἐν Ὁδησσῷ, Νοέμβριος 1899. Συνόδης Παπαδημητρίου».

14. Βιβλιοκρισία: Κωνσταντίνον τοῦ Πορφυρογεννήτον τὸ περὶ θεμάτων καὶ περὶ ἐθνῶν, μετὰ προλόγου ὑπὸ Γαβριὴλ Λάσκιν (Sočinenija Konstantina Bagrjanorodnago o Themah i o Narodah. S Predisloviem Gabriila Laskina), Ἐν Μόσχᾳ 1899. 1Φ., 263, 8ον (ρωσιστί), BZ 9 (1900) 515-523 (ελλ.).

Στὸ τέλος τῆς βιβλιοκρισίας ὑπογράφει: «Ἐν Ὁδησσῷ, Νοέμβριος 1899. Συν. Παπαδημητρίου»¹.

1902

15. *Ioann II, Mitropolit Kievskij i Feodor Prodrom. Χρῖστος καὶ Θεόδωρος Πρόδρομοι (=Ο Ἰωάννης Β', Μητροπολίτης Κιέβου καὶ ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος. Χρῖστος καὶ Θεόδωρος Πρόδρομοι), LIFONU X, VSl. O. VII, 1902, 1-54 (ρωσ.)*

Βιβλιοκρισία: K. K(rumbacher), BZ 12 (1903) 641 (γερμ.). Ed. Kurtz, BZ 13 (1904) 535-538 (γερμ.).

‘Η μελέτη ἔχει γραφτῆ στὰ ρωσικὰ καὶ ἔχει σὰν ἐπεξήγηση τὸ «Χρῖστος καὶ Θεόδωρος Πρόδρομοι». Ο Ἰωάννης Β', Μητροπολίτης Κιέβου (1077-1089) εἶναι ὁ βυζαντινὸς Χρῖστος Πρόδρομος (Πρβλ. καὶ H.-G. Beck, Kirche und Theologische Literatur im byzantinischen Reich, Μόναχο 1959, σ. 610). Μὲ τὰ πορίσματα τοῦ παραπάνω ἄρθρου τοῦ Παπαδημητρίου διεφώνησε ὁ συμπατριώτης καὶ συμμαθητὴς του, ὁ Π. Ν. Παπαγεωργίου [Βλ. Π. Ν. Παπαγεωργίου, «Διορθώσεις εἰς Θεόδωρον Πρόδρομον», BZ 12 (1903) 261-266 (ελλ.)].

1. Πρβλ. στὴν σ. 517: «Καὶ ἡ μετάφρασις δὲ αὐτὴ τῶν ἔργων τοῦ Πορφυρογεννήτου δὲν παρουσιάζει τὴν ἀπαίτουμένην ἀκρίβειαν οὐδὲ δικαιοῦται τις νὰ λέγῃ, ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἀπέκτησε μίαν καλὴν μετάφρασιν».

16. 'Ο επιθαλάμιος' Ανδρονίκον II τοῦ Παλαιολόγον BZ 11 (1902) 452-460 (έλλ.) Στὸ τέλος τοῦ ἄρθρου ὑπογράφει: «Ἐν Ὁδησσῷ. Συνόδης Παπαδημητρίου».

1903

17. 'Ο Πρόδρομος τοῦ Μαρκιανοῦ Κώδικος XI, 22, VV 10 (1903) 102-163 (έλλ.) Βιβλιοκρισία. E. K(urtz) BZ 13 (1904) 227-228 (γερμ.).

'Ο συγγρ. ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Μαρκιανὸς κώδικας XI, 22 ('Ο Νανιανὸς CCLXXXI), κυρίως στὸ πρῶτο μέρος του «οὐδὲ ἐν ποίημα τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου περιέχει». Πρβλ. καὶ τὸ ἔργο τοῦ Παπαδημητρίου ἀριθμ. 10. Στὸ τέλος τοῦ ἄρθρου ὑπογράφει: «Ἐν Ὁδησσῷ, Νοέμβριος 1902. Σ. Παπαδημητρίου».

18. Βιβλιοκρισία: Karl Dietrich, Untersuchungen zur Geschichte der griechischen Sprache von der hellenistische Zeit bis zum 10. Jahrh. n. Chr., Mit einer Karte. [Byzantinisches Archiv., als Ergänzung der Byzantinischen Zeitschrift in zwanglosen Heften herausgegeben von Karl Krumbacher, Heft. I.], Leipzig 1898, Teubner XXIV, 326 S. gr. 8., VV 10 (1903) 546-556 (έλλ.) Στὸ τέλος ὑπογράφει: «Ἐν Ὁδησσῷ Σ. Παπαδημητρίου».

1904

19. Brakrusskoj knjažny Mstislavny Dobrodei s grečeskim carevičem Alekseem Kominiyem ('Ο γάμος τῆς ρωσίδας πριγκίπισσας Ντομπροθέας, [Εὐπραξίας] κόρης τοῦ Μστισλάβου μὲ τὸν "Ελληνα πρίγκιπα Ἀλέξιο Κομνηνό), VV 11 (1904) 73-98 (ρωσ.).¹

Βιβλιοκρισία: E. K(urtz), VZ 14 (1905) 351 (γερμ.).

1905

20. [Σὲ συνεργασία μὲ τὸν A. Derevickij] Πρόχειρον λεξικὸν τῆς νεοελληνικῆς καὶ ρωσικῆς γλώσσης, Μέρος πρῶτον: ρωσσοελληνικὸν—Karmanajj slovar' novogrečeskago i russkago jazykov. Čast pervaja: russko-grečeskaja, Λειψία, ἔκδ. Otto Holtzes Nachfolger, 1905, σ. XXII+423, σχ. 12ο².

21. Feodor Prodrom: Istoriko-literaturnoe izsledovanie (=Θεόδωρος Πρό-

1. Μὲ τὸν γάμο αὐτὸν (ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Σ. Παπαδημητρίου) ἀσχολήθηκαν ὁ H. Loparev, «Brak Mstislavny (1122 g.)», VV 9 (1902) 418-445 καὶ ὁ K. Baρζός, Ἀλέξιος Κομνηνός - Εἰρήνη ή Ρωσική καὶ οἱ ἄτυχοι ἀπόγονοι τους, «Βυζαντινὰ» 7 (1975) 129-175. Ὁ K. Baρζός δὲν φαίνεται νὰ ἔχῃ χρησιμοποιήσει τὸ σχετικὸ ἄρθρο τοῦ Σ. Παπαδημητρίου, γιατὶ δὲν τὸ ἀναφέρει καθόλου.

2. Στὴ βιβλιοκρισία τοῦ 'Ελληνογαλλικοῦ Λεξικοῦ τοῦ Ἀγγέλου Βλάχου (Βλ. ἔργο ἀριθ. 7) ἔγραφε χαρακτηριστικὰ ὁ Συνόδης Παπαδημητρίου: «Τὴν ἔλλειψιν ταύτην καὶ ἡμεῖς ἀπὸ πολλοῦ συναισθανόμενοι, μόλις κατὰ τὸ παρελθόν θέρος ἀπεφασίσαμεν νὰ προβάμεν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ καθηγητοῦ A. Derevickij εἰς ἔκδοσιν ρωσσοελληνικοῦ καὶ ἔλληνορωστικοῦ λεξικοῦ». ("Ο.π., σ. 651).

δρομος: Ἰστορικο-φιλολογική μελέτη), Ὁδησσός («Ekonomičeskaja Tipografija»), 1905, σ. XXVI+453 (ρωσ.).

Βιβλιοκρισία: Ed. Kurtz, BZ 16 (1907) 289-300 (γερμ.). Τοῦ ՚ιδιου, BZ 16 (1907) 674 (γερμ.) S. Šestakov, VV 13 (1907) 419-429 (ρωσ.).

Μέχρι τὸ τέλος τοῦ 19 αἰ. ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος ἦταν ἐν αἱ γιὰ τὸν Ἀ. Παπαδόπουλο-Κεραμέα [βλ. «Εῖς καὶ μόνος Πρόδρομος», LIFONU VII, VO IV (1899) 385-402. Βιβλιοκρισία. I. Sokolov, VV 7 (1900) 185-186], δὲ ο γιὰ τὸν Σ. Παπαδημητρίου, καὶ τὸ εἶς γιὰ τὸν Γ. N. Χατζηδάκι [«Περὶ τῶν Προδρόμων Θεοδώρου καὶ Ἰλαρίωνος» VV 4 (1897) 100-127].

Στὴ μελέτη του αὐτὴ ὁ Παπαδημητρίου ἔξετάζει: 1) τὸν «ἀρχικὸν» Πρόδρομο (σ. 1-13), 2) τὸν Χρῖστο Πρόδρομο ἡ Ἰωάννη II, Μητροπολίτη Κιέβου (σ. 14-20), 3) τὸν Πρόδρομο τῶν «Μαγγανείων» ποιημάτων (σ. 20-44), 4) τὸν Ἰλαρίονα Πρόδρομο ἡ Πτωχοπρόδρομο (σ. 44-83) καὶ 5) τὸν Θεόδωρο Πρόδρομο (σ. 84-404)¹. (Ἡ διδακτορικὴ του διατριβὴ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ὁδησοῦ τὸ 1906).

1907

22. Παρόλες τὶς προσπάθειές μας δὲ μπορέσαμε νὰ βροῦμε τὸν πλήρη τίτλο τοῦ ἔργου στὰ ρωσικὰ τόσο στὴν Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὴν ΕΣΣΔ. Ἀναφέραμε μόνο τὴν πληροφορία τοῦ ἔργου ἀπὸ τὰ γερμανικά: «Ein serbisch-byzantinischer Verlobungsring. Protokoll der 379. Sitzung der Kaiserl. Odes-saer Gesellschaft für Geschichte und Altertümer von 30. Jan 1907, S. 2-12, 8o (russ)».

Βλ. K. K(urtz) BZ 17 (1908) 654-655.

23. Γρηγόριος Γ. Μαρασλῆς [Νεκρολογία], VV 14 (1907) 208-210 (ἔλλ.).

Εἰς τὸ τέλος τῆς νεκρολογίας ὑπογράφει: «Σ. Π., Ἐν Ὁδησσῷ τῇ 7-ῃ Αὔγουστου 1907».

Σημ. Νομίζουμε ὅτι ἐδῶ πρέπει νὰ σημειωθοῦν καὶ τρεῖς ἐπιστημονικὲς ἀνακοινώσεις ποὺ ἔκανε ὁ Συνόδης Παπαδημητρίου, στὸν Ἰστορικό-Φιλολογικὸ Σύλλογο τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Νεορωσικοῦ Πανεπιστημίου στὴν Ὁδησσό.

1. Τὸ 1898 [στὶς 11 Νοεμβρίου] σὲ συνεδρίαση τοῦ Συλλόγου, ὁ Σ. Παπαδημητρίου μίλησε στὰ ρωσικά, καὶ μὲ θέμα: «О времени рожденія и проиходженіи Feodora Prodroma (=Γιὰ τὸ χρόνο τῆς γεννήσεως καὶ τὴν καταγωγὴν τοῦ Θεόδωρου Πρόδρομου). (Βλ. τὶς με-

1. Περισσότερα γιὰ τὸν Θεόδωρο Πρόδρομο βλ. M. Kugiaakis, Théodore Prodrome et le milieu intellectuel à Constantinople au XIIe siècle. Recherches sur l'oeuvre «prodromique», Thèse, Παρίσι 1952. Βασικὴ βιβλιογραφία γιὰ τὶς ἐκδόσεις καὶ τὶς μονογραφίες στὸν Θεόδωρο Πρόδρομο βλ. G. Moravcsik, στὰ «Byzantinoturcica» I (1953) 522-526 καὶ I. E. Karagianni ποὺ λογ. δ.π., σ. 297-299. Τέλος γιὰ τὴ βυζαντινὴ κοινωνία, ὅπως αὐτὴ φαίνεται στὰ Πτωχοπρόδρομικὰ ποιήματα, βλ. Σ. Αντωνίδη, Πτωχοπρόδρομικά, «Mélanges O. et M. Merlier», τ. I, Ἀθήνα 1965, σ. 3-5.

λέτες του άριθμ. 8, 15, και 21). Πληροφορία: 'Από τὸ ἔργο τοῦ Σ. Παπαδημητρίου, Feodor Prodrom' Istoriko-literaturnoe Izsledovanie, ὅ.π., ἀριθ. ἔργου 21.

2. Τὸ 1899 [στὶς 21 Σεπτεμβρίου] μίλησε στὰ ρωσικά, καὶ μὲ θέμα: «Κ νορόσου ὦν αὐτῷ εἰς τὸν βιβλίον τῆς Σπανέας» (=Σχετικά μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ συγγραφέα τοῦ δημάδους βυζαντινοῦ [ποιήματος] «Σπανέας»). Ἀργότερα θὰ γράψῃ καὶ θὰ δημοσιεύσῃ τὴν μελέτη του ἀριθ. 12. Πληροφορία: VV 7 (1900) 597.

3. Τὸν ἴδιο χρόνο [στὶς 30 Νοεμβρίου] μίλησε στὰ ρωσικά καὶ παρουσίασε τὸ νέο βιβλίο: «Soschenija Konstantina Bagrjanorodnago :O Themah i O Narodah. S. Predisloviem Gavrila Laskina, Μόσχα 1899». Ἀργότερα θὰ γράψῃ τὴν βιβλιοκρισία στὰ BZ 9 (1900) 515-523 (ἔλλ.). (Βλ. μελέτη ἀριθ. 14).

IV. ΠΗΓΕΣ

A. Γιὰ τὴν καλύτερη κατατόπιση τοῦ ἀναγνώστη νομίζω ὅτι εἶναι χρήσιμο νὰ παραθέσουμε ἐδῶ τὸν κατάλογο τῶν ἑγγράφων ποὺ βρίσκονται στὸν σχετικὸ φάκελλο, ποὺ ἀναφέραμε, τοῦ Ἱδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἵμου ('Αρχεῖο IMXA, Φ. ΣΤ' 58) (δικῆ μου ἀρίθμηση):

1. «'Αποφοιτήριον» [τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν]. Χρονολ. 21 Ὁκτωβρίου 1885.

2. [Γερμανικὸ ἀντίγραφο συμφωνητικοῦ μεταξὺ τοῦ ἐκδότου Otto Holtzes Nachfolger (Λειψία) καὶ τῶν καθηγητῶν A. N. Derewitzki, S. D. Papadimitriου ('Οδησσός), σχετικὸ μὲ τὴν συγγραφή, ἀπὸ τοὺς δύο τελευταίους, ἐλληνορωσικοῦ καὶ ρωσοελληνικοῦ λεξικοῦ]. Τὸ συμφωνητικὸ ὑπογράφηκε ἀπὸ τὸν Γερμανὸ ἐκδότη στὴ Λειψία στὶς 17 Δεκεμβρίου 1901 καὶ ἀπὸ τοὺς δύο καθηγητὲς-συγγραφεῖς στὴν 'Οδησσὸ στὶς 22 Δεκεμβρίου 1901.

3. [Δίπλωμα ἀπονομῆς τοῦ 'Αργυροῦ Σταυροῦ τῶν Ἰπποτῶν τοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος, ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῶν Ἐλλήνων Γεώργιο Α' στὸν Συνόδη Παπαδημητρίου «Καθηγητῇ ἐν τῷ Ρωσσικῷ Πανεπιστημίῳ 'Οδησσοῦ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Βυζαντινῆς Φιλολογίας...】. Χρονολ. 19 Φεβρουαρίου 1907.

4. [Γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ 'Υπουργείου τῶν Ἑξωτερικῶν στὸν Συνόδη Παπαδημητρίου, ποὺ συνοδεύει τὸ Δίπλωμα ἀπονομῆς τοῦ 'Αργυροῦ Σταυροῦ τῶν Ἰπποτῶν τοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος]. Βλ. καὶ ἔγγρ. 3. Χρονολ. 'Αθήνα, 2 Μαρτίου 1907.

5. [Ρωσικὸ Δίπλωμα ἀπονομῆς τοῦ τίτλου τοῦ Ἰππότου τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Τάγματος τῆς Ἀγίας Ἀννας (τρίτης τάξεως) ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Πασῶν τῶν Ρωσῶν Νικόλαο Β', στὸν ἔκτακτο καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Novorossijskij ('Οδησσοῦ) Συνόδη Παπαδημητρίου]. Χρονολ. Πετρούπολις, 8 Ιουνίου 1907.

6. [Ρωσικὸ ἔγγραφο τοῦ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Novorossijskij ('Οδησσοῦ) στὸν ἔκτακτο καθηγητὴ Σ. Παπαδημητρίου, μὲ τὸ ὅποιο τὸν πληροφορεῖ ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας ἔδωσε τὴν ἄδεια (στὶς 22 Δεκεμ-

βρίου 1907) στὸν Σ.Δ. Παπαδημητρίου νὰ φέρῃ «τὸ ἑλληνικὸ παράσημο τοῦ Σωτῆρος, πέμπτου βαθμοῦ». Βλ. καὶ ἔγγρ. 3 καὶ 4. Χρονολ. Ὁδησσός, 14 Ἰουνίου 1908.

7. [Γράμμα χειρόγραφο στὰ γερμανικὰ τοῦ Friedrich Brandstetter (συνεταίρου τοῦ Otto Holtzes Nachfolger), ἀπὸ τὴ Λειψία, στὸν καθηγητὴ Σ. Παπαδημητρίου, στὴν Ὁδησσό, σχετικὸ μὲ τὴν ἔκδοση τοῦ δεύτερου μέρους τοῦ ἑλληνορωσικοῦ καὶ ρωσοελληνικοῦ λεξικοῦ]. Βλ. καὶ ἔγγρ. 2. Χρονολ. Λειψία, 7 Ἰουλίου 1908.

8. [Γράμμα στὰ ρωσικὰ τοῦ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Novorossijskij ('Οδησσοῦ) στὸν καθηγητὴ Σ. Δ. Παπαδημητρίου ποὺ ἀνακοινώνει ὅτι ἐγκρίθηκε ὁ διορισμός του ὡς τακτικοῦ καθηγητοῦ στὴν ἔδρα τῆς Κλασικῆς Φιλολογίας]. Χρονολ. Ὁδησσός, 4 Φεβρουαρίου 1909.

9. [Γράμμα στὰ γερμανικὰ τοῦ Friedrich Brandstetter (βλ. καὶ ἔγγρ. 7) στὸν καθηγητὴ Δρ. Συν. Παπαδημητρίου, στὴν Ὁδησσό, σχετικὸ μὲ τὴν ἔκδοση τοῦ δεύτερου μέρους τοῦ ρωσοελληνικοῦ καὶ ἑλληνορωσικοῦ λεξικοῦ καὶ μὲ τὸ Ernst Linde ἀπὸ τὴν Gotha, ὁ ὄποιος θὰ συναντήσῃ τὸν Σ. Παπαδημητρίου]. Βλ. καὶ ἔγγρ. 2 καὶ 7. Χρονολ. Λειψία, 15 Ἰουλίου 1909.

10. [Ρωσικὸ δίπλωμα ἀπονομῆς τοῦ τίτλου τοῦ Ἰππότου τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Τάγματος τοῦ Ἀγίου Στανισλάβου (δευτέρας τάξεως) στὸν Σύμβουλο τοῦ Κράτους, τακτικὸ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Novorossijskij ('Οδησσοῦ) Συνόδη Παπαδημητρίου]. Χρονολ. Πετρούπολις, 28 Μαΐου 1910.

11. [Γράμμα στὰ ρωσικὰ τοῦ Γραμματέως τοῦ Συμβουλίου τοῦ Πανεπιστημίου Novorossijskij ('Οδησσοῦ) στὸν καθηγητὴ Σ. Δ. Παπαδημητρίου, ποὺ συνοδεύει τὸ Δίπλωμα τοῦ Ἰππότου τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Τάγματος τοῦ Ἀγίου Στανισλάβου, δευτέρας τάξεως]. Βλ. καὶ ἔγγρ. 10. Χρονολ. Ὁδησσός, 3 Νοεμβρίου 1911.

12. [Γράμμα στὰ γερμανικὰ τοῦ Friedrich Brandstetter (βλ. καὶ ἔγγρ. 7) στὸν καθηγητὴ Δρ. Συν. Παπαδημητρίου, Ὁδησσός, σχετικὸ μὲ τὴν ἔκδοση τοῦ δεύτερου μέρους τοῦ ρωσοελληνικοῦ καὶ ἑλληνορωσικοῦ λεξικοῦ]. Βλ. καὶ ἔγγρ. 2,7 καὶ 9. Χρονολ. Λειψία, 8 Ιανουαρίου 1913.

13. [Ρωσικὸ δίπλωμα ἀπονομῆς τοῦ τίτλου τοῦ Ἰππότου τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Τάγματος τῆς Ἀγίας Ἀννας (δευτέρας τάξεως) στὸν Σύμβουλο τοῦ Κράτους, τακτικὸ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Novorossijskij ('Οδησσοῦ) Συνόδη Παπαδημητρίου]. Χρονολ. Πετρούπολις, 23 Μαΐου 1913.

14. [Ρωσικὸ πιστοποιητικὸ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὑπηρεσίας Παρασήμων (τμῆμα 'Οδησσοῦ) πρὸς τὸν τακτικὸ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Novorossijskij ('Οδησσοῦ) καὶ Σύμβουλο τοῦ κράτους Συνόδη Δημητρίου Παπαδημητρίου ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ τὸ δρειχάλκινο μετάλλιο ἀναμνηστικὸ τῶν 300 ἑτῶν τῆς βασιλείας τοῦ Οἰκου τῶν Ρωμανώφ]. Χρονολ. Ὁδησσός, 3 Σεπτεμβρίου 1913.

15. [Γράμμα στὰ ρωσικὰ τοῦ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Novorossijskij ('Οδησσοῦ) πρὸς τὸν τακτικὸν καθηγητὴν Σ. Δ. Παπαδημητρίου, ποὺ συνοδεύει τὸ δίπλωμα τοῦ Ἰππότου τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Τάγματος τῆς Ἀγίας Ἀννας (δευτέρας τάξεως)]. Βλ. καὶ ἔγγρ. 13. Χρονολ. 'Οδησσός, 5 Σεπτεμβρίου 1913.

16. [Ρωσικὸν δίπλωμα ἀπονομῆς τοῦ τίτλου τοῦ Ἰππότου τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Τάγματος τοῦ Ἀγίου καὶ Ἰσαποστόλου Πρίγκιπα Βλαδιμήρου (τετάρτης τάξεως) στὸν Σύμβουλο τοῦ Κράτους καὶ τακτικὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Novorossijskij ('Οδησσοῦ) Συνόδη Παπαδημητρίου]. Χρονολ. Πετρούπολις, 17 Νοεμβρίου 1915.

17. [Πιστοποιητικὸν τῆς Νομαρχίας Θεσσαλονίκης ('Αριθμ. Πρωτ. 1871 / 13 Φεβρουαρίου 1921) περὶ τῆς ἐλληνικῆς ιθαγενείας τοῦ καθηγητοῦ Συνόδη Δημητρίου Παπαδημητρίου].

18. [Διαβατήριο τοῦ Συνόδη Δημ. Παπαδημητρίου, στὰ ἐλληνικὰ καὶ στὰ γαλλικά, ποὺ ἐκδόθηκε ἀπὸ τὴν Νομαρχία Θεσσαλονίκης στὶς 16 Φεβρουαρίου 1921].

19. [Δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο αἰτήσεως τῆς Αἰμιλίας χήρας Συνόδη Παπαδημητρίου ('Αλεξανδρούπολη), στὸν Ὑπουργὸν Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, σχετικὰ μὲ τὴν συνταξιοδότησή της ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος]. Χρονολ. 'Αλεξανδρούπολις, 31 Μαΐου 1927.

Στὸ ᾴδιο ἔγγραφο: [Χειρόγραφο, ἀντίγραφο ἐπιστολῆς τῆς ἴδιας στὸν Ἰωάννη Γρυπάρη, Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, σχετικὰ μὲ τὴν συνταξιοδότησή της]. Χρονολ. 'Αλεξανδρούπολις, 21 Ιουνίου [1927].

20. [Δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο ἀποφάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ('Αθήνα), σχετικὰ μὲ τὴν συνταξιοδότηση τῆς Αἰμιλίας, χήρας Συνόδη Παπαδημητρίου. «'Αριθμ. 788, Συνεδ. 8, Τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, τμῆμα Π»]. Χρονολ. συνεδριάσεως: 23 Φεβρουαρίου 1928.

21. [Χειρόγραφο σημείωμα στὰ ἐλληνικὰ ἀπὸ συγγενικὸν πρόσωπο τοῦ Συνόδη Παπαδημητρίου, σχετικὰ μὲ τὴν ἐκπαιδευτική του ὑπηρεσία]. Χωρὶς χρονολογία.

22. [Χειρόγραφο σημείωμα στὰ ἐλληνικὰ ἀπὸ συγγενικὸν πρόσωπο τοῦ Συνόδη Παπαδημητρίου, σχετικὰ μὲ τὰ πιστοποιητικὰ ὑπηρεσίας καὶ πτυχία τοῦ Συνόδη Παπαδημητρίου]. Χωρὶς χρονολογία.

Στὸ ᾴδιο ἔγγραφο: [χειρόγραφο ἀντίγραφο ἐπιστολῆς τῆς Αἰμιλίας, χήρας Συνόδη Παπαδημητρίου στὸν Ἰωάννη Γρυπάρη, σχετικὰ μὲ τὴν συνταξιοδότησή της]. Χωρὶς χρονολογία.

23. [Χειρόγραφο σημείωμα, ἄγνωστου, στὰ γαλλικά, σχετικὸν μὲ τὴν προϋπηρεσία τοῦ Συνόδη Παπαδημητρίου καὶ μικρὸς κατάλογος τῶν ἔργων του]. Χωρὶς χρονολογία.

Σημ. "Ισως γράφτηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Σ. Παπαδημητρίου σὰν πρόχειρο σημείωμα γιὰ κάποιο *curriculum vitae*, γιατὶ σταματάει στὶς πληροφορίες ώς τὸ 1920 καὶ στὸ τέλος, ἀντὶ γιὰ ύπογραφή, ἔχει τὴν λέξη: *bureau*. "Υποθέτουμε πώς σημείωσε δὲ τὸ ἔγραψε στὸ γραφεῖο του.

Β. Πολλὲς πληροφορίες θὰ εἴχαμε καὶ ἀπὸ τὰ ἔγγραφα ποὺ κατατέθηκαν στὸ Ἐλεγκτικὸ Συνέδριο, ὅφου, ὅπως ἀναφέραμε καὶ στὴν παρ. ἀριθ. 1, σ. 175 ὁ φάκελλος ἐκεῖνος δὲν ὑπάρχει σήμερα. Ἡ μόνη πληροφορία ποὺ συναντήσαμε γιὰ τὰ ἔγγραφα ἐκείνου τοῦ φακέλλου εἶναι ἀπὸ τὸ ἔγγραφο A19, ποὺ πρόκειται γιὰ δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο αἰτήσεως τῆς Αἰμιλίας, χήρας Συνόδη Παπαδημητρίου στὸν "Υπουργὸ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Ἡ αἱτηση ἀναφέρει στὸ τέλος τὰ συνημμένα ἔγγραφα ποὺ ὑποβλήθηκαν (ἀντιγράφῳ ἀκριβῶς τῇ σημείωσῃ):

«Ἐπισυναπτόμενα ἔγγραφα

1. Πιστοποιητικὸν γάμου.

2. Δίπλωμα Γερμανικοῦ Πανεπιστημίου.

3. Ἀναγνώρισις ἑλλην. διπλώματος ὑπὸ Ρωσσικοῦ Πανεπιστημίου.

1896. "Υφηγητής.

4. Δίπλωμα ὡς ἵπποτης Ἀγίας Ἀννης καὶ ὡς ἔκτακτος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου. 1907.

5. Ἔγγραφον διδασκ. συλλόγου Ἐλλην. Ἐμπορ. Σχολῆς Ὁδησσοῦ ἢν διηγύθυνε. 1888-1898.

6. Δίπλωμα ὡς τακτικὸς καθηγητῆς Ἐλλην. Φιλολογίας εἰς Ρωσσ. Πανεπιστ. Ὁδησσοῦ. 1909.

7. Δίπλωμα παρασήμου Ἀγίου Σταυρού, ἐπὶ βαθμῷ συμβούλου τοῦ Κράτους 1909-1910.

8. Δίπλωμα ὡς ἵπποτης Ἀγίας Ἀννης β'. 1913.

9. Δίπλωμα ὡς ἵπποτης Ἀγίου Βλαδιμήρου. 1915».

Σημ. Τὰ ἀναφερόμενα ἔγγραφα ἀριθμ. 4, 7, 8 καὶ 9 φαίνεται δὲ τὶ ἐπιστράφηκαν στὴν Αἰμιλία, χήρα Σ. Παπαδημητρίου. Βλ. σχετικὰ καὶ στὸ "Αρχεῖο ΙΜΧΑ, Φ. ΣΤ' 58, ἔγγρ. 22.

Γ. Μία ἄλλη πηγὴ, ἀλλὰ αὐτὴ περισσότερο γιὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα τῆς συζύγου του Αἰμιλίας, τὸ γένος Ἀνδρέα Σπαθάρη, εἶναι ὁ συνταξιοδοτικὸς φάκελλος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ἐξ ἡδῶν δικαιώματος, μὲ τὰ στοιχεῖα Α 1346/51. Ἀπὸ τὸν φάκελλο αὐτὸν χρησιμοποιήσαμε κυρίως τὸ "Υπόμνημα Αἰμιλίας Σ. Παπαδημητρίου, Περὶ ἀπονομῆς συντάξεως καὶ κινδύνου τοῦ συνταξίμου χρόνου (8 δακτυλογραφημένες σελίδες) (Χρονολ. Ἀθήνα, 25 Ιουλίου 1941), γιατὶ εἶναι τὸ μόνο ἔγγραφο ποὺ ἔχει συγκεκριμένες πληροφορίες γιὰ ἓνα βιογραφικὸ σχεδίασμα.

RÉSUMÉ

Constantin Papoulidis, Synodis D. Papadimitriou, 1859-1921,
(Un érudit de Thessalonique peu connu).

Le médiéviste Grec, professeur à l'Université d'Odessa, Synodis D. Papadimitriou (1859-1921) est d'origine de Thessalonique où il fit ses études secondaires. L'auteur trace ici les éléments biographiques et bibliographiques d'après ses recherches surtout aux documents inédits qui constituent le dossier ΣΤ' 58: ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΥΝΟΔΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ de l'Institut d'Études Balkaniques de Thessalonique.

S. D. Papadimitriou fit ses études à la Faculté des Lettres de l'Université d'Athènes, ensuite il a enseigné aux établissements des études secondaires grecs à Thessalonique, à Halki, à Stenimachos et à Odessa. Depuis 1890 et jusqu'à 1919, il a enseigné à l'Université d'Odessa la littérature byzantine. Il est connu surtout aux médiévistes pour ses travaux sur Théodore Prodrome, mais ce Thessalonicien érudit n'avait point jusqu'à présent une biographie sur lui.